

سید محمد باقر عارفی، ۱۳۶۰ -

عنوان و نام پدیدآور: پاسخ نامه وقف / در الله بیدرام

مشخصات نشر: مشهد: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ج.

فروست: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)، ۲۳.

شابک: ۹۷۸-۹۶۲-۰۰۲-۲۸۹۵-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیها

یادداشت: واژه نام

یادداشت: کتابنامه

مندرجات: ج. ۱- پاسخ به پرسش‌های درباره تاریخ وقف- ج. ۲- پاسخ به

پرسش‌های درباره فقه وقف- ج. ۳- پاسخ به پرسش‌های درباره فقه وقف-

ج. ۴- پاسخ به پرسش‌های درباره اقتصاد وقف- ج. ۵- پاسخ به پرسش‌های

درباره جامعه‌شناسی وقف- ج. ۶ پاسخ به پرسش‌های درباره مدیریت وقف

موضوع: وقف -- ایران -- تاریخ

موضوع: Waqf -- Iran -- History

موضوع: وقف

موضوع: Waqf

موضوع: وقف -- ایران -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها

موضوع: Waqf -- Iran -- Catechisms

شناسه افزوده: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

شناسه افزوده: Behnashr (Astan Quds Razavi Publications)

رده‌بندی کنگره: BP۱۹۲/۲:پ۹۳۹۷

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۲۴۳۷۲

پاسخ ناموقف

پاسخ به پرسش‌هایی درباره تاریخ وقف

روح‌الله پیروان

پاسخ نامه وقف

سخ به پرسش های درباره تاریخ وقف

۲۳۵۴

روح الله بیدرام

ویراستار | زهرا صنوبری

جلد | مجتبی غریب نواز

صف | آرا | نرگس صفایی

نوبت چاپ | اول ۱۳۹۷

سایز | ۵۰×۷۰ نسخه

قطر | ۱۷

چاپ | مؤسسه فرهنگی آستان قدس

شابک | ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۹۵-۱-۱

حق چاپ محفوظ است.

به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

قیمت | ۱۰۰,۰۰۰ ریال

دفتر مرکزی | مشهد، بلوار سجاد، خیابان میلاد ص.پ. ۹۱۳۷۵/۴۹۶۹

تلفن و دورنگار | ۳۷۶۵۲۰۰۸

دفتر تهران | تلفن و دورنگار | ۸۸۹۶۰۴۶۶

نشانی اینترنتی | www.behnashr.com | پست الکترونیکی | publishing@behnashr.com

فصل یکم: پیش از اسلام

آیا اسلام در تاریخ و تمدن بشری ریشه داشته یا از آموزه‌های اسلامی است؟ / ۱۲

وقف در دهه نخستان چگونه بوده است؟ / ۱۳

وقف در سایر ادیان آسمانی (غیر از اسلام) چگونه است؟ / ۱۵

وقف در دیگر کشورهای جهان چگونه است؟ / ۱۶

الف) نجف اشرف / ۱۷

ب) کربلا / ۱۷

ج) بغداد / ۱۸

د) کاظمین / ۱۸

سابقه وقف در ایران چگونه است؟ / ۱۸

فصل دوم: پس از اسلام

سابقه وقف در اسلام چگونه است؟ / ۲۲

الف) روزگار پیامبر ﷺ و امامان علیّه / ۲۲

۱. سیره پیامبر / ۲۴

۲. سیره پیشوایان / ۳۰

۱-۲. سیره حضرت علی علیه السلام / ۳۳

۲-۲. سیره حضرت زهرا (ع) / ۳۷

۳-۲. سیره امامان شیعه (ع) / ۴۲

ب) روزگاریاران پیامبر (ص) / ۴۴

ج) روزگار بنی امیه / ۴۵

د) روزگار بنی عباس / ۴۵

ه) روزگار عثمانیان / ۴۵

و) پیش از صفویان / ۴۶

ز) رنار صفویان / ۴۹

ح) ۱۳۰۰. افشاریان و زندیان / ۵۱

۱۰) روزگار باجاریان / ۵۲

ی) رنار مشروطیت / ۵۳

ک) پس رانقلاب اسلامی / ۵۴

سیره علما دروقفه تسلیم و تراجیح آن چه بوده است؟ / ۵۶

الف) کتاب / ۶۰

۱. منابع حوزوی / ۶۰

۲. منابع کتابخانه‌ای / ۶۱

ب) کتاب افزار / ۶۷

ج) کتابخانه / ۶۹

د) مدرسه علمیه / ۷۳

ه) مرکز درمانی / ۷۴

و) آب انبار / ۷۵

ز) کارهای عام المنفعه / ۷۶

ح) مکان مذهبی / ۸۰

ط) رقبات / ۸۱

چند واقف بزرگ ایران را نام ببرید؟ / ۸۱

الف) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی / ۸۱

ب) حاج شفیع ابریشمی زنجان / ۸۴

ج) حاج محمد تقی اتفاق تهرانی / ۸۵

ج) سردار فیروزکوهی / ۸۷

د) سید امام‌قلی خان و پدرش، الله‌وردی خان / ۸۹

ه) حاج محمدنما / ۹۱

و) حسین علی البربر / ۹۲

و) گوهرشاد خانم / ۹۶

ز) عبدالله رضوی / ۹۷

کتاب‌نامه / ۱۰۰

واژه‌نامه / ۱۰۳

مقدمه

یکی از اموری که لازم است در بنای جامعه اسلامی مورد توجه و عنایت خاص قرار گیرد، احیای سنت‌های اسلامی است. سنت‌هایی که اگر به‌طور جدی در جامعه رایج شوند، قادرند بسیاری از مشکلات و مسائل جامعه را بدون دخالت قوه قهریه با تکیه بر انگیزه معنوی مردم حل کنند. احسان و نیکوکاری که مبتنی بر کمک به دیگران است، از برترین فضائل و صفات نیکوی انسانی است که دین اسلام نیز بدان دستور داده است: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ» همچنین مصالحان در هر جا و هر زمان منادی آن بوده و خیران نیز در طریقات و بیخ در انجام آن کوشا بوده‌اند. اسلام عزیز در سامان‌دهی به نیکوکاری پیشتاز بوده است. این سامان‌دهی به نیکوکاری به صورت ساختاری کامل و محصور به درآمد و حالتی بینابین فردی و سازمانی، تکلیف و کارنامه‌بانه بیابد و به شیوه‌ها و سازوکارهای متنوعی مانند: وقف، زکات و کمک‌های داوطلبانه دیگر تحقق یابد. در این میان یکی از این سنت‌های حسنه و کارهای نیکو و شایسته‌ای که همچون صدقه جاریه باقی می‌ماند و اثرات و برکات آن نصیب افراد جامعه می‌شود، سنت حسنه «وقف» است. برای وقف در اسلام حسنات و برکات زیادی در ابعاد گوناگون بر شمرده شده است. از دیرباز فرهنگ وقف در کشور ایران هم مورد توجه بوده و انسان‌های نیک‌اندیش با اهداف مذهبی، اجتماعی و خیرخواهانه میراث ماندگاری از خود

بر جای گذاشته‌اند. وقف نمادی از روح خیرخواهی، تعاون، هم‌زیستی و عطوفت انسانی و برخاسته از ایده والا و ایمان است. وقف می‌تواند راه‌گشای حل مسائل و مشکلات و نیازهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی جامعه باشد. لازم است این فرهنگ ادامه یابد و تداوم آن در رو‌آشنایی و همدلی نسل جوان با مفهوم وقف و آثار و کارکردهای آن است. خدای سبحان را شاکرم که بر من مت‌بهداد نا رباره زیباترین و کارآمدترین نهاد اجتماعی به گرد آمدن محققان و پیردازم؛ زیرا وقف در اسلام نیکوترین نشانه بردن حق است و صدقه جاریه‌ای است که با انگیزه معنوی توأم برده و برای دامنه بس گسترده‌ای است و همه ابعاد جامعه از نظرات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را در بر می‌گیرد. امید است در جبهه رضای حضرت حق و مورد استفاده و بهره‌برداری عموم مؤمنان به ویژه علاقه‌مندان به فرهنگ وقف قرار گیرد! همچنین گفتنی است؛ سامان و ساختار و ترکیب و ترتیب این جُنگ، و البته راه‌اندیشه و انگیزه و کوشش‌ها و پویش‌های ناشر محترم است که آن را سپاس می‌گزارم.

روح‌الله خیرآبادی

(شهریور ماه ۱۳۹۷)

